
Koulumuistot – kokemuksia koulusta, tutkimusta muistelusta

SUOMEN
KASVATUKSEN
JA KOULUTUKSEN
HISTORIAN
SEURAN
VUOSIKIRJA 2015

*Koulumuistot
– kokemuksia
koulusta, tutkimusta
muistelusta*

IV

ISSN 0780-7694

Copyright SUOMEN KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN
HISTORIAN SEURA

Toimitus JANNE SÄNTTI

Kirjoittajat

Pauli Arola, FT

Juhani Heiska, PsL psykoterapeutti

Tuula Hyyrö, KT

Erkki Merimaa, FM, opetusneuvos

Erja Kosonen, FT, musiikin lehtori

Jyrki Männistö, KT

Hannu Syväoja, FT

Juhani Tähtinen, KL, erikoistutkija

Paula Vitie, KK

Elve Voltein, eesti keele didaktika õpetaja Tartu ülikool

Sisältö

<i>Janne Sääntti</i> : Esipuhe.....	VIII
1. <i>Pauli Arola</i> : Vuosisadan koulumuistot keruukohteena	1
2. <i>Juhani Tähtinen & Paula Vitie</i> : Elämäkerta ja -muistitietotutkimuksesta uusia avauksia kasvatuksen historialle	16
3. <i>Paula Vitie</i> : 1930-luvun työssäkäyvä nainen – kolmen naisen kertomukset opiskelusta ja työelämästä	46
4. <i>Pauli Arola</i> : Puutteen sukupolvet. Minun koulumuistoni -keruun köyhyyskertomukset	66
5. <i>Erja Kosonen</i> : Laulua harmonin säestyksellä – muistoja koulun laulutunneista 1920–40-luvuilla	90
6. <i>Elve Voltein & Tuula Hyyrö</i> : Muistoja koulu- ja opettajavuosilta 1955–1979 Neuvosto-Virosta.....	111
7. <i>Juhani Heiska</i> : Kiertokouluopetus Etelä-Pohjanmaalla vuosina 1865–1909 opettaja-kanttori Isak Ojalan kokemana.	128
8. <i>Tuula Hyyrö</i> : Oskarin opissa Kuhmon kunnallisessa kokeilukeskoulussa	137
9. <i>Hannu Syväoja</i> : Kansakoulu ja minä	156

-
10. *Jyrki Männistö*: Avustuksia yleisistä varoista. Valtiota vaadittiin oppikoulujemme kasvavien kulujen maksajaksi maailmansotien välisenä aikana 167
11. *Erkki Merimaa*: Seura koulutuksen ja kasvatuksen historian parissa jo 80 vuotta 193

Esipuhe

Kädessäsi oleva Suomen kasvatuksen ja koulutuksen historian seuran vuosikirja on järjestyksessään 53. ja se on vanhan ja uuden risteyksessä. Vuosikirja on ilmestynyt viime vuodet seuran pitkäaikaisen jäsenen, kouluneuvos ja filosofian tohtori, Jouko Kauranteen sinnikkyyden ansiosta. Jos kirjoituksia ei ole tullut riittävästi, on hän tarvittaessa itse tarttunut näppäimistöön tehdäkseen velvollisuutensa kasvatuksen historian saralla. Valitettavasti saimme tiedon hänen poismenostaan juuri ennen teoksen valmistumista. Jouko Kauranne on ollut tämänkin numeron aloitteentekijä, mutta aivan viime vaiheessa hänen terveydentilansa heikentymisen seurauksena tehtävä siirtyi seuraavalle polvelle. Seura haluaa tässä kohdin kiittää Jouko Kaurannetta merkittävästä kirjallisesta panoksesta kasvatuksen historian saralla kunnioittaen samalla hänen muistoaan.

Kasvatuksen ja koulutuksen seuran tavoitteena on edistää kasvatuksen ja koulutuksen historian tutkimusta sekä sen harrastuneisuutta kotimaassamme. Vuosikirja on tarjonnut alustan, jolle niin tutkijat kuin harrastajatkin ovat voineet kirjoittaa kasvatuksen ja koulutuksen menneisyyttä koskevista aiheista. Viime aikoina on kenties korostunut historian harrastuneisuus. Yliopistolaitos on muuttunut aikaisempaa selvemmin tutkimuslaitokseksi, jolle on luotu lukuisia eri julkaisufoorumeja. Seura haluaa edelleen tarjota vuosikirjan muodossa kummallekin kirjoittajaryhmälle mahdollisuuden ylläpitää omaa tapaansa tehdä ja nähdä historiaa. Joskus historian tutkijan ja harrastajan välinen ero on hiuksenhieno, toisinaan jopa huomaamaton. Mitäpä historioitsija muuta tekisi vapaa-aikanaan kuin tutkisi historiaa. Jatkossa on tarkoitus tarjota kirjoittajille mahdollisuus toimia kuten ennenkin, mutta uusia keskustelunavauksia voi jatkossa esittää myös vertaisarviointimenetelmin arviointujen kirjoitusten muodossa. Toivottavasti nuoret kasvatuksen ja koulutuksen historian tutkijat huomaavat tämän mahdollisuuden ja näkevät seuraan liittymisen ja sen toiminnan edistämisen varteeno-tettavaksi vaihtoehdoksi.

Mutta nautitaan nyt tästä numerosta ja sen annista. Kirjoittajat ovat ilahduttavasti vastanneet kirjoittajakutsuun, jossa toivottiin koulu- ja oppilaitosten muistot. Saapuneet muistot ovat rakentuneet niin oppilaan kuin opettajan näkökulmista. Nämä vaihtoehtoiset tulokulmat tarjoutuvat oikeastaan vain opettajille. Mukana on myös ansiokkaita pohdintoja ja muistelutiedon merkityksestä historian tutkimuksessa. Maallikolle historia saattaa olla enimmäkseen vuosilukuja tai merkityksettömiä nimiä ja valveutuneimmille kansalaisille kuivana pidettyjen komiteamietintöjen uuvuttavaa esittelyä. Tämän kertainen kattaus osoittaa, miten elävää historia loppujen lopuksi on. Sehän kertoo sittenkin eletystä ja koetusta elämästä.

Siltavuorenpenkereellä joulukuussa 2015

Vuosikirjan toimittaja

Janne Sääntti

